

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Кримінологія»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Кримінологія» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 13 с.

Розробник:

Головкін Богдан Миколайович,
доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
(протокол № 14 від 30 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
(протокол № 14 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Головкін Богдан Миколайович,
доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Кримінологія
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Головкін Богдан Миколайович, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, доктор юридичних наук, професор
Контактний телефон	057-704-92-62
E-mail	b.m.golovkin@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	За Zoom-посиланням у графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються закономірності виникнення, поширення та відтворення злочинності у суспільстві. Аналізується стан злочинності в Україні і світі. Вивчається особа злочинців та особливості кримінальної поведінки різних типів злочинців. Характеризуються причини та умови вчинення кримінальних правопорушень. Розкривається система запобігання і протидії злочинності, міжнародний досвід і кращі практики боротьби із злочинністю, у тому числі, з найбільш небезпечними її проявами.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань про злочинність та її характеристики, особу злочинця, причини та умови вчинення кримінальних правопорушень, організаційні та правові засади функціонування системи запобігання злочинності, міжнародні стандарти боротьби із злочинністю, набуття здатності розв'язувати під час навчання складні задачі і проблеми, пов'язані із застосуванням законодавства щодо запобігання і протидії злочинності, активізація аналітичної та науково-дослідницької діяльності студентів, а також формування практичних навичок

діяльності правника.

Завдання:

– формування знань про злочинність як системне явище, її форми і прояви, зв'язки і залежності із подібними явищами, негативний вплив злочинності на безпеку та сталий розвиток;

– оволодіння методикою, методами та процедурами кримінологічних досліджень злочинності, особи злочинця, причин та умов кримінальної поведінки, формування умінь та навичок аналізу статистичної інформації, роботи з реєстрами і базами даних органів правопорядку;

– ознайомлення з результатами сучасних кримінологічних досліджень традиційних і новітніх видів злочинності, даних про структуру і тенденцій її поширення, регіональні особливості, розміри латентності та використання цієї інформації в діяльності правника;

– осмислення змісту актуальних проблем дослідження особи злочинця, формування криміногенної спрямованості особистості та мотивації кримінальної поведінки, типології і класифікації злочинців;

– аналіз і дослідження детермінант злочинності, причин та умов кримінальних правопорушень та механізму кримінальної поведінки;

- формування знань про міжнародні стандарти у сфері боротьби із злочинністю, зарубіжний досвід протидії злочинності, а також положення державної політики запобігання та протидії злочинності і приписи законодавства у цій сфері;

- розвиток навичок і умінь застосування різних стратегій та заходів запобігання окремим видам кримінальних правопорушень.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: теорія права, кримінальне право, кримінальний процес, соціально-політичні студії.

1.3. *Кореквізити*: професійна відповідальність правника, порівняльне правознавство.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати предмет кримінології та її завдання на сучасному етапі розвитку.

РН НД 2. Розуміти зміст і форми прояву явища злочинності.

РН НД 3. Досліджувати рівень, структуру, динаміку злочинності.

РН НД 4. Демонструвати знання сукупності кримінологічно значущих ознак особи злочинця та вміння проводити типологію злочинців.

РН НД 5. Характеризувати суспільні явища і процеси, що породжують та зумовлюють злочинність.

РН НД 6. Обґрунтовано формувати свою позицію щодо причин та умов вчинення кримінальних правопорушень.

РН НД 7. Дискутувати зі складних правових проблем застосування різних стратегій боротьби із злочинністю пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН НД 8. Здійснювати аналіз законодавства, що визначає систему заходів запобігання різним формам і проявам злочинності.

РН НД 9. Надавати кримінологічну характеристику кримінальним правопорушенням у сфері економіки та пропонувати заходи запобігання їм.

РН НД 10. Надавати кримінологічну характеристику кримінальним правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань та пропонувати заходи запобігання їм.

РН НД 11. Надавати кримінологічну характеристику кіберзлочинам та визначати заходи запобігання їм.

РН НД 12. Надавати кримінологічну характеристику кримінальним правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів та визначати заходи запобігання їм.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Кримінологія як наука	Кримінологія як наука	8
2	Методика, методи і процедури кримінологічних досліджень	Методика, методи і процедури кримінологічних досліджень	8
3	Злочинність та її характеристики	Злочинність та її характеристики	8
4	Особа злочинця	Особа злочинця	8
5	Детермінація злочинності. Причини та умови кримінальних правопорушень, механізм індивідуальної кримінальної поведінки	Детермінація злочинності. Причини та умови кримінальних правопорушень, механізм індивідуальної кримінальної поведінки	8
6	Запобігання і протидія злочинності	Запобігання і протидія злочинності	8
7	Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері економіки	Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері економіки	8
8	Запобігання кримінальним правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань	Запобігання кримінальним правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань	8
9	Запобігання кіберзлочинам	Запобігання кіберзлочинам	8
10	Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів	Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів	8

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- Підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
 - опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
 - робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
 - виконання практичних завдань, самотестування;
 - написання есе та рефератів;

- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Кримінологія» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти.

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколи, що її доповнюють від 15.11.2000 № 55/25, ратифікована законом від 04.02.2004 № 1433-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15#Text>

2. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005, ратифікована законом від 21.09.2010 № 2530-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text

3. Стратегія кібербезпеки України «Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку України», затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>

4. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

6. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

7. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

8. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>

9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

10. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

11. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>

Література

Основна література

1. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодеда ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с. (Розділ 12).

2. Новіков О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності: моногр.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2018. 182 с.

3. Фіскальна безпека України – загрози, ризики, вразливості: стратегічна візія / Користін О. Є., Катамадзе Г. Ш., Некрасов В. А., Мельник В. І. та ін. Херсон: Гельветика, 2021. 64 с.

4. Філіппов С. О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

5. Заїчко О. В. Запобігання незаконній порубці або незаконному перевезенню, зберіганню, збуту лісу: монографія; за ред. Б. М. Головкина. Харків: Право, 2019. 192 с.

6. Пивоваров В. В., Гулаткін Т. В. До питання про співвідношення «білокомірцевої» та корпоративної злочинності. *Право і суспільство*. 2018. №2. С. 223–228.

7. Шейко К. В. Запобігання злочинам, що вчиняються у сфері виробництва і обігу алкогольних напоїв: монографія/ наук. ред. Б. М. Головкин. Харків: Юрайт, 2021. 212 с.

8. Олійник Д. О. Запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур : монографія/наук. ред. Б. М. Головкин. Харків : Право, 2018. 200 с.

9. Гудмен М. Злочини майбутнього ; пер. з англ. І. Мазарчук, Я. Машико. Харків : Фабула, 2019. 592 с.

10. Тарасюк А. В. Кібербезпека України на сучасному етапі державотворення: теоретико-правові основи: моног. Київ; Одеса : Фенікс, 2020. 404 с.

11. Тимошенко В. І., Шакун В. І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

12. Оболенцев В. Ф. Системний аналіз та моделювання системи запобігання злочинності в Україні: монографія. Харків: Юрайт, 2021. 192 с.

13. Вербенський М. Г., Кулик О. Г., Наумова І. В. Кримінальна ситуація в Україні: основні тенденції: 2020 рік монографія. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 144 с.

14. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

15. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою LIP : навч. посіб. /Користін О. Є., Пефтієв Д. О., Пеньков С. В. та ін.; за заг. ред. Вербенського М. Г. Київ: Людмила, 2019. 120 с.

16. Головкін Б. М. Теперішнє і майбутнє кримінології. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 149. С. 168–184.

Додаткова література

1. Прикладний кримінальний аналіз на базі інформаційно-аналітичної системи RICAS: методичні рекомендації / Узлов Д. Ю., Струков В. М., Оболенцев В. Ф. та ін. Харків: Юрайт, 2018. 97 с.

2. Тактичний кримінальний аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / О. Є. Користін, Н. П. Свиридюк, О. М. Цільмак та ін. Одеса: РВВ ОДУВС, 2019. 216 с.

3. Гудмен М. Злочини майбутнього / пер. з англ. І. Мазарчук, Я. Машико. Харків: Фабула, 2019. 592 с.

4. Шостко О. Ю., Подільчак О. М. Сучасні світові тенденції злочинності. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 148. С. 169–183.

5. Головкін Б. М. Про детермінацію злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С.274–280.

Інтернет-ресурси

Офіційний сайт Євростату - <https://ec.europa.eu/eurostat>

Офіційний сайт Європолу - <https://www.europol.europa.eu/>

Офіційний сайт Управлінням ООН по наркотикам і злочинності (UNODC) - <https://www.unodc.org/>

Офіційний сайт Європейського бюро проти шахрайства (*OLAF*) -

https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_en

Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України – <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони -
<https://www.rnbo.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора –
<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України –
<https://mvs.gov.ua/uk>

Офіційний веб-портал Національної поліції України – <https://www.npu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Служби безпеки України – <https://ssu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного агентства з питань запобігання корупції – <https://nazk.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України –
<https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної служби статистики –
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

Судова статистика – https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/

Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
кафедри адміністративного права. URL:

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/199-kafedra-kriminologii-ta-kriminalno-vikonavchogo-prava.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Кримінологія» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34